

Vilniaus reformatų žinios

2005 m. kovas

Nr.2 (58)

Tedžiūgauja ir tesilinksmina Tavyje visi, kurie Tavęs ieško ir Tavo išganymą
brangina (Psl.40,17)

Sveiki, sulaukė Viešpaties Jėzaus Kristaus Prisikėlimo šventės!

Te Dievas suteikia Jūsų širdims tikrą Velykų džiaugsmą!

Jėzus gyvas!

Kaip galiu švėsiu dieną šią džiaugsmingą,

Nešdamas Tau, ką galiu, - giesčę, maldą nuoširdingą:

Te ir joje Tau skambės gyvas atbalsis liaupsės!

(135 giesmė iš 1915 m. Giesmyno)

Sveiki sulaukė Velykų

Dažnas krikščionis turi savo supratimą ir kiekvienas - mielų prisiminimų apie šią gražią šventę. Kiekvienais metais Velykų šventimo prasmė gali vis kitaip atrodyti. Iš dalies, Velykų šventimas gali būti palyginamas su kiekviena pavasarį vykstančiu pajamų ir turto deklaravimu. Ateina laikas pareikšti kokie tavo turtai, kam tarnauji savo mintimis, pastangomis, ką kaupi. Politikai dar turi aiškiai deklaruoti savo privačius interesus. Kitaip sakant, turtas ir interesai turi būti aiškūs.

Taip ir mūsų krikščioniškumas turi būti aiškiai deklaruojamas. Velykų šventę turime suvokti tikėjimu ir deklaruoti savo tikėjimo turtus, interesus. Labai gera nuostata tikėjimo deklaravimui yra pirmoji ir seniausioji plačiau paplitusi krikščioniškojo išpažinimo forma atvaizduota laiške Fil.2 ,5-11:

„Būkite tarpusavyje tokio nusistatymo, koks buvo ir Kristuje Jėzuje. „Jis, būdamas Dievo prigimties, nelaikė lygybės su Dievu savo naudai vartotinu dalyku, bet išsižadėjo visko, priimdamas vergo prigimtį, pasidarydamas toks pat kaip žmonės. Ir iš išvaizdos rastas kaip žmogus, jis nusižemino, pasidarydamas klusnus iki mirties, mirties ant kryžiaus. Todėl Dievas ir labai išaukštino jį ir dovanoję jam vardą, pranokstantį kiekvieną vardą, kad Jėzaus vardo garbei lenktųsi kiekvienas dangaus, žemės ir požemio būtybių kelis ir, kiekvienas liežuvis išpažintų, jog Jėzus Kristus yra Viešpats Dievo Tėvo šlovei !“.

Skirtingai nuo Adomo, norėjusio dievystės, Jėzus turi dievystę, tačiau jos atsisako "išaukštindamas save". Tuo himnas nori parodyti, jog Mesijas priima vergo pavidalą. Vergas klusniai nusižemino iki prakeiktos mirties ant kryžiaus.

Mūsų Viešpats Jėzus Kristus nepaliko smulkių ir konkrečių nurodymų, kaip turėtų vykti bažnyčios vidaus gyvenimas, komunijos šventimas, santykiai su nekrikščionimis. Nors esame pavieniui ir susiskaldę, tačiau visi esame vienas kūnas Kristuje, vienas kitam priklausantys nariai. Bažnyčią, tai yra žmones, sujungia Dievo Žodis, mūsų Viešpaties Evangelija. Žodis Evangelija reiškia gerąją naujieną. Mus jungia geroji naujiena, bet ne kas kitas. Ne kultūra, ne tradicijos, ne žemiškoji nauda. Jungia geroji naujiena. Aišku, mus jungia ir protestantiška kultūra, ir tradicijos.

Tačiau tik geroji naujiena - mūsų Viešpaties Evangelija šį mūsų susibūrimą paverčia Bažnyčia, kuri išsilaiko šimtus ir tūkstančius metų. Tai suvokiant, nebeužtenka porą kartų metuose užėti į bažnyčios pastatą, negalima tapatinti bažnyčios ir Dangaus karalystės, kuri atėjo tikėjimo pavidalu, yra mūsų tarpe.

Juk melddami "Tėve mūsų" mes užeiname į amžinojo Tėvo namus. Bažnyčia yra raktas nuo durų, bet ne namai. Jeigu tikėjimo pavidalu mes užeiname į Dangaus

karalystę ir pas amžinąjį Tėvą - reiškia turime kasdieninę galimybę vykdyti Jėzaus nurodymus.

Tai yra tikėjimo deklaracijos pabaiga. AMEN

Vilniaus reformatų parapijos klebonas kun. Tomas Šernas

Pasaulinė maldos diena

Kaip ir kasmet, taip ir šiemet pirmąjį kovo penktadienį 17 val. Vilniaus ev. liuteronų bažnyčioje įvyko Pasaulinės moterų maldos dienos pamaldos. Šiemet meldėmės už mūsų kaimynės - Lenkijos moteris. Jos paruošė šių pamaldų liturgiją. Kunigo padėjėja Kristina Ivanauskienė parengė prasmingą pamokslą apie tai, kad moterys, kur jos bebūtų, kokia veikla beužsiimtų, turėtų skleisti, spinduliuoti šviesą. Toks ir buvo liturgijos leitmotyvas. Pamaldas gražiai papuošė kasmetinės mūsų viešnios - Ukmergės katalikių moterų ansamblis. Specialiai šioms pamaldoms lenkiškų giesmių (lenkiškai) programą parengė Vilniaus liuteronų bažnyčios merginų ansamblis, vadovaujamas kunigo Reinholdo Moro dukros Renatos Moraitės. Po pamaldų prie arbatos puodelio dar ilgokai džiaugėmės vienos kitų bendryste.

Dr. Renata Bareikienė

Lietuvos Biblijos draugijos metinė asamblėja

Kovo mėn. 5 d., šeštadienį įvyko Lietuvos Biblijos draugijos (LBD) metinė asamblėja. 2004 metai Jungtinėms Biblijos draugijoms neeiliniai - buvo minimas 200 metų jubiliejus nuo jų įkūrimo. Ši sukaktis buvo plačiai pažymėta ir Lietuvoje. Per Lietuvą keliauja paroda - Jonos žuvis, atkeliavusi pas mus iš Švedijos. Jei iš pradžių buvo abejonų ar ji susilauks susidomėjimo, tai dabar galime džiaugtis, kad paroda yra labai populiari, ją gausiai lanko mokiniai ir mokytojai, miestelėnai. Ypač sėkminga buvo akcija "Biblija - jėga". Paskaitos ir parodos vyko daugelyje Lietuvos mokyklų, po kurių vaikai buvo pakviesti piešti piešinėlius Biblijos tematika ir siųsti juos konkursui. LBD gavo daugybę piešinių. Buvo surengta jų paroda Vilniuje, į kurią buvo pakviesti visi autoriai ir visi buvo apdovanoti. Vašingtono galerijoje įvyko geriausių piešinių paroda - aukcionas (globėjas ir rėmėjas dailininkas Vaidotas Žukas). Aukcionas buvo labai sėkmingas, jame dalyvavo Seimo nariai, ambasadoriai, Bažnyčių vadovai (tarp jų ir mūsų gen. superintendentas kun. Rimas Mikalauskas bei kun. Tomas Šernas). Draugijai pavyko surinkti nemažai lėšų, kurios leis įgyvendinti programą "kiekvienai Lietuvos mokyklai - po Bibliją".

Buvo pasidžiaugta gera leidybine veikla. Pirmą kartą Lietuvoje išleista Sinopsė (Sinoptinių evangelijų pagal Matą, Morkų ir Luką pasikartojančių tekstų rinkinys, sudarytas tiems tekstams palyginti). Tai brangus ir teologams bei teologijos studentams labai reikalingas leidinys. Taip pat tikimasi, kad jau balandžio mėn. iš Kinijos atplauks naujas Biblijos leidimas. Toliau leidžiamos knygelės vaikams. Šalia džiaugsmų turime ir daug rūpesčių. Kasmet Jungtinė Biblijos draugija mažina paramą nacionalinėms Biblijos draugijoms. Jos raginamos pačios susirasti rėmėjų, rinkti aukas. Lietuvos Biblijos draugijai ypač sunku, nes katalikiškos šalys, kokios yra ir mūsų Lietuva, nėra didelės Biblijos gerbėjos. O ir Lietuvos piliečiai nėra įpratę gausiai aukoti, jie labiau būtų patenkinti gauti auką. Baiminamasi, kad LBD netektų nutraukti veiklos. Apgailestauta, kad labai vangiai aukoja net Bažnyčios - Biblijos draugijos steigėjos. Bijau tvirtinti, bet jaučiu, kad mūsų Lietuvos reformatų Bažnyčia yra viena iš tų, kuri visai neaukoja.

Visi dalyvavusieji padėkojo LBD vykdančiajam direktoriui Mykolui Mikalajūnui už pasiaukojamą darbą ir prašė visų melstis už jį, kad jis dar ilgai galėtų vykdyti savo misiją.

PATEKĖK, SAULELE

Patekėk, saulele, patekėk.
Kelki iš miegų stipriausius vyrus.
Patikėk, saulele, patikėk,-
Jau mama seniai pietus išvirus...
Patikėk, saulele, kad jinai
Mūsų norus riša į mazgelį
Ir savųjų laiškus mintinai
Kaip maldas ji atkartoti gali.
Gal tada, kai jos jau nebebus,
Jie ištars jos vardą tartum burtą.
Svies visus išaukštintus stabus,
Spjaus į blizgų mūsų amžiaus turtą...
Patekėk, saulele, pro rūkus.
Kiekvienam apšviesk jo gimtą namą.
Patikėk, saulele, kad vaikus
Greitkeliai vis tiek atves pas Mamą.
Ji toli nuo sosto ir valdžios,
Ji arčiau prie lopšio ir prie karsto.
Jos nėra - ir tuščia paširdžiuos...
Adatom gėla krūtinę varsto...
Jos jau apeiti visi keliai.
Jos jau apverkti kalneliai birūs.
Džiaugtasi ir dūsauta giliai.
Viską ji šioj žemėj jau patyrus...
Alma Karosaitė

BIBLIJA - JĖGA

Lietuvos Biblijos draugijos surengto Lietuvos vaikų ir paauglių rašinių konkurso "Biblija - jėga" Marijampolės 2 klasės mokinės Aušros Baikauskaitės darbelis
Aš per pirmą tikybos pamoką išgirdau žodį BIBLIJA. Tai Dievo Žodis, užrašytas prieš daugelį metų. Ten yra įvairūs pamokymai, kaip teisingai gyventi. Susidomėjau, skaitydama šią knygą radau atsakymus į daugelį klausimų.
Kartą aš susipykau su broliu. Mudu labai barėmės, mušėmės, vienas kitam nenusileidome. Po muštynių negalėjau į jį žiūrėti, nekenčiau jo. Buvau pikta, man labai skaudėjo. Nepamiršau nuoskaudos iki kito ryto.
Pirmoji pamoka - tikyba. Mokytoja perskaitė ištrauką iš Biblijos: "Tad visa, ko norite, kad jums darytų žmonės, ir jūs patys jiems darykite". Dar mokytoja šią taisyklę pavadino auksine. Po to buvo pamąstymas. Tada aš supratau, kad jei aš kitam ką nors bloga darysiu, tai ir pati gausiu tokį atsakymą. Dar supratau, kad su broliu galėjau pasielgti kitaip: nesimušti, nesipykti.
Grįžusi namo, susitaičiau su broliu, atsiprašiau. Vadinasi, Biblija - jėga! Skaitykite šią Knygą, surasite daug atsakymų!
Aušra Baikauskaitė, 9 metai, Marijampolė

Pergalė Dievo aukštybėse

Pergalė Dievo aukštybėse -
Mūsų Jisai amžinai!
Mūsų Karalius ir Viešpats -
Jis su mumis amžinai!
Mano Karaliau - Tu Viešpats,
Tu esi Tas, kurs žinau,
Visa esi sutvėręs
Nuo pat pradžios lig dabar.
Tikim į Tavąjį Žodį,
Kurs mums priklauso tikrai.
Tu žinai mus, nes Tu - Dievas,
Tu mūsų Viešpats tikrai!
Žilvinas Žiziūnas, 2005.02.01

Priimk mane tokį, koks esu

*Tu esi ištyręs mane, Viešpatie, ir pažįsti mane
/Psl 139,1/*

Tarp vieno žmogaus ir kito yra nepažinimo siena; matomės vieni su kitais ir nepastebime savęs; esame pažįstami, bet nepažįstame vienas kito; bendraujame, o turinį kiekvienas suprantame skirtingai. Savo žinias apie kitus grindžiame simpatijomis ir antipatijomis, spėjimais ir įtarimais, šmeižtu. Nesugebame pažinti kito žmogaus sudėtingumo, nesugebame pažinti net patys savęs. Tik Dievas, kuris mus sukūrė ir pašaukė gyventi, ištyrė mus ir mus iš tikrųjų pažįsta. Jis žino, ko esame verti, ir ką galime nuveikti, žino mūsų jėgas ir silpnybes, gabumus, atsparumą ir nepastovumą. Nenuslėpsime nuo Jo savo ydų nei privalumų, nenuslėpsime slapčiausių savo minčių ir troškimų, nenuslėpsime nusižengimų ir nuodėmių. Jis mato mus visada ir iš visų pusių. Jis peršviečia slapčiausius kūno ir sielos užkaborius, žino mūsų mintis, nors jos dar mūsų neaplinkė, žino dar nepasakytus mūsų žodžius, žino mūsų jausmus, žino mūsų veiksmus, nors dar nesame jų padarę. Nepasislėpsime, nepabėgsime nuo Visažinio, nepaslėpsime nuo Jo mūsų tikrojo AŠ, neapgausime Jo iliuzijomis. Tad galiu padaryti tik vieną: nueiti pas Jį toks koks esu, su viskuo, kas sudaro mano gyvenimą, su tuo, kuo didžiuojuos ir kuo gėdinuos, su tuo, ko trokštu ir ko bijau. Visagali Viešpatie, Tu ištyrei mane ir pažįsti. Priimk mane tokį, koks esu ir padaryk mane tokiau, kokiu Tu nori!

Liuda Danauskienė Mano mintys, 2000

Sveiki, mielieji,

Neabejoju, kad kai kurios ankstesnių mano pamąstymų mintys pasirodė kaip nerealūs svaičiojimai. Bet neskubėkime daryti išvadų. Norėčiau grįžti prie ankstesnių žodžių, kurti (sukurti kažką nauja), didžiuotis (gerąja prasme) ir puikybė (neadekvačiai ir nepagrįstai gera nuomonė apie save). Dar prie šių žodžių kompanijos labai tiktų papiktinimas bei atsakomybė.

Šiandien labai norisi greitų teigiamų pasikeitimų. Ir tai suprantama. Bet viskas tamptariai susiję, veiksmas krikščionybės istorijoje irgi turi daug pakilimų bei nuosmukių.

Mes save vadiname ev. reformatais. Bet didelių reformų buvo ir anksčiau, Senojo Testamento laikais. Prisiminkime įvykius su aukso veršiu (tada tik atkaklių Mozės maldavimų dėka Viešpats neįvykdė žadėto keršto). Toliau - patys paskaitykime kas įvyko Jėzui įžengus į Jeruzalę. O kaip, kodėl ir kokiomis aplinkybėmis vyko reformacijos judėjimas - kova už teisę Dievo Žodį skelbti tautoms jų suprantama kalba ir griežti reikalavimai aukščiausiems dvasininkams nenukrypti nuo Šv. Rašto, tiesiog - prisiminkim. Visus šiuos atvejus lydėjo dideli neramumai, aukos, bet virsmas vis tiek įvykdavo. Eiga tokia: pradžioje neišmanymas ir abejingumas, vėliau visiškai savo kilmės ir gyvenimo prasmės netekimas, toliau papiktinimai iki stambių virsmų ir jie galiausiai įvykdavo.

Bet grįžkime prie savo reikalų: problemų kalnai ir dar daugiau. Jas rūšiuoti ar klasifikuoti nebėra prasmės - pernelyg viskas persipynę. Todėl nebandykime jų spręsti „iš viršaus“, nesitikėkime, kad kažkas viską žinantis priims teisingą sprendimą, o kiti vykdys arba ne, bet kritikuos būtinai. Jei save laikome reformatais - tai kiekvienas pradėkime nuo savęs, prisiimdami atsakomybę už savo veiksmus ir ne tik.... Mūsų mintys ir jausmai formuoja ateitį - tokią, kokios nusipelnome. Čia ir turėtume rasti posakio „visa valdžia - nuo Dievo“ šaknis. Neslėpkime - mes tikrai daug ko nebežinome ir nebemokame, o svarbiausia nebesame tokie dvasingi kaip mūsų garbingi tėvai ir seneliai. Ir nieko čia nepadarysi, ilgas Dievo Žodžio skelbimo persekiojimas padarė savo - dabar net ir Bažnyčios veiklą įsivaizduojame tarsi kokios visuomeninės, politinės ar verslo struktūros organizavimą. Ir nieko tai nebestebina, tiesa? Bet pabandykime padaryti ką nors tokio nuo ko visi pasijustumė geriau. Mes mylime savo vaikus, ir mūsų galioje šiandien, čia ir dabar formuoti jiems geresnę ateitį, o sau - galimybę garbingai atlikti savo priedermę ir ramia širdimi iškeliauti į tikruosius namus.

Pradėkime kad ir nuo tokių mažų dalykų, kurie erzina daugelį bendruomenės narių. Ir visi, be niekieno komandos pradėkime juos naikinti, kad neliktų vietos papiktinimams. Pažvelkime tik į vieną reiškinį - laidotuves. Kas jose nepriimtino? Mes visi keliausime į savo tikruosius namus, todėl į tai pažiūrėkime jautriai. Pasiliekančiams sunku, tai kodėl jie turi patirti dar daugiau vargo bei finansinių sunkumų? Kodėl artimieji turi samdyti bendruomenės narius - giedorius, kodėl mes visi pasiėmę kiekvienas savo giesmynus neateiname atsisveikinti su savo bendruomenės nariu ir savo dalyvavimu nepareiškiamo užuojautos broliui ar seseriai sunkią valandą?

Toliau: mūsų tarpe gausu garbingo amžiaus žmonių, paprastai pasižyminčių gilesniu tikėjimu, tačiau menkesne sveikata. Jie jautresni Dievo Žodžiui, nes dažniau savęs klausia, ar atliko savo paskirtį, ar tinkamai auklėjo vaikus ir anūkus ir vis dažniau trokšta juos matyti šalia savęs ypač maldoje, Šv. Vakarienyje ir panašiai. Šventas tas jų noras - ir tiesioginė Dievo jiems skirta užduotis. Gal todėl garbiuosius skaudina pernelyg aktyvus jaunimo atsiskyrimas nuo jų, nors būtent jie gali labai daug duoti, jautriau prabilti į jų sielas ir kasdieninėje buityje įtvirtinti tikrą, nuoširdų ir betarpišką tarnavimą dangiškam Tėvui. Ta proga pagalvokime, kaip tie garbieji jaučiasi, kai dėl ligos ar kitos bėdos negali dalyvauti bendrose pamaldose, kaip jie jaučiasi skausme ar nepagydomos ligos patale? Gal mes turime apsimesti, kad jų tiesiog nėra, o kai ateis nelaimė mes prašmatniai juos palaidosime? O kaip sielos reikalai? Kaip mūsų atsakomybė? Ką mes norime apgauti? Jei laikome save reformatais - darykime išvadas kol dar nevēlu, kad niekam nereikėtų mūsų vėliau (o gal ir netrukus?)

reformuoti. Pradėkime tą milžinišką darbą ne nuo struktūrų, titulų, finansų paieškų (nes tokia kryptis jau davė rezultatų, jų vaisius - kad ir Sinodo rūmų būklė, o gal tai ir mūsų Bažnyčios įvaizdis?) Pagalvokime, ką kiekvienas iš mūsų galime padaryti tik šioje srityje ir be vargo išspręsimė tikrai ne vieną problemą iš to didžiulio jų kalno. Nesiekime kurti Bažnyčios - čia mūsų dangiškojo Tėvo prerogatyva, tiesiog atverkime savo širdžių vartus gėrio ir meilės valdovei - Šventajai Dvasiai, pagrįstai didžiukimės savo kilme, tačiau nepasikelkime į puikybę (jau pats laikas pažinti savyje tuos mirtinos nuodėmės daigus ir išrauti juos iš savo širdžių), savo mintimis, žodžiais ir darbais nepapiktinkime nei vaiko, nei artimo, nei kaimyno. Gerbkime save mintimis, žodžiais ir darbais, ir norėdami susigražinti Dievo malonę, prisiimkime kiekvienas ir savo atsakomybę. Nereikalaukime stebuklų, o sukurkime jį patys kasdieniniu tarpusavio bendravimu, kaip ir dera tarp brolių ir seserų. Kas žino, gal kada dangiškasis Tėvas ir mumis galės didžiutis?

Mielieji, mūsų tiek nedaug! Ir tokie nevieningi! Net iš už jūrų marių matyti kokie mes pasimetę, suirzę, kupini užgniauzto apmaudo, skausmo, nerimo, nežinojimo ką daryti, o kartu matyti ir daug nepasitikėjimo, smerkimo, apkalbų, kartais net labai didelio noro bet kokia kaina valdyti. Visi suprantam - taip ilgiau tęstis nebegali. Tad nelaukim nieko - nesidairydami nei atgal, nei į šonus, imkime vieni kitiems už rankų, pažvelkime vieni kitiems į akis su meile (o tai reiškia su supratimu, rūpesčiu, pasitikėjimu, užuojauta, pagalba, paguoda ir pan.) ir likime tokie visam laikui, visur ir visada.... Tebūnie mūsų tarpusavio santykiai nuskaidrinti ir pripildyti brolišku jausmu.... Tebūnie tai naujo virsmo pradžia ir tebūnie tai malonus reginys Dangiškojo Tėvo akims.

E.V.

Valstybės ir Bažnyčios santykiai Latvijoje

2000 m .gruodžio 7-8 d. Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijoje vyko tarptautinė konferencija "Religija ir teisė pilietinėje visuomenėje", surengta padedant Tarptautinei tikėjimo ir religijos laisvės akademijai, Tarptautinei sąžinės laisvės komisijai, Baylono universiteto J.M.Dawsono bažnyčios ir valstybės studijų institutui (JAV). Konferencijos medžiaga išspausdinta leidinyje "Religija ir teisė pilietinėje visuomenėje", UAB"Justicija", 2001. Spausdiname ištrauką iš Latvijos Respublikos religijos reikalų valdybos viršininko dr.Ringoldo Balodžio pranešimo.

Religija yra prigimtinių žmogaus teisių dalis. Neįmanoma kalbėti apie sąžinės laisvę nekalbant apie prigimtines žmogaus teises.

Negalima neįvertinti Bažnyčios vaidmens vidiniuose nacionaliniuose procesuose. Viešosios nuomonės apklausos rodo, kad 70 proc. Latvijos piliečių ir 60 proc. Latvijos gyventojų, neturinčių pilietybės, pasitiki Bažnyčia. Valstybės ir Bažnyčios santykių temos relevantiškumą pabrėžia ir tai, kad kai kurių Latvijos religinių organizacijų veikla labai susijusi su nacionalinių mažumų integracijos problema. Latvija buvo ir visada bus Rusijos kaimynė. Didžiausia sentikių bendruomenė pasaulyje yra būtent Latvijoje, o didžioji dauguma rusakalbių Latvijos gyventojų priklauso stačiatikių Bažnyčiai. Tai didžiausios ir geriausiai konsoliduotos rusų organizacijos Latvijoje.

Latvijos valstybė laikosi religinės tolerancijos principo, kuris yra svarbus veiksnys užtikrinant žmogaus teisių apsaugą. Tokią poziciją galima paaiškinti žvelgiant į istorinį Latvijos kelią link daugiakonfesinės visuomenės. Pirmieji bandymai skleisti religijas Latvijoje sutapo su užkariautojų mėginimais primesti vietos gyventojams

savo religiją. Vokiečių kryžiuočių nešama katalikybė išplito Latvijoje iki XIV amžiaus, vėliau, Reformacijos laikais, vokiečių žemvaldžių perimta ir skleidžiama liuteronybė užėmė dominuojančias pozicijas. Tai sudarė sąlygas ir kitoms protestantiškoms konfesijoms plisti Latvijoje.

Religinės tolerancijos siekis ir galimos religinės diskriminacijos baimė buvo veiksnys, paskatinęs katalikų Bažnyčią - Šventąjį Sostą - XX amžiuje pasirašyti sutartį su Latvijos valstybe, kurioje buvo nustatyta Romos katalikų padėtis Latvijoje. Latvijos Respublikos, apimančios katalikišką Latgalės regioną bei liuteroniškus Vidzemės, Kurzemės ir Zemgalės regionus, paskelbimas 1918 m. lapkričio 18 d. buvo įmanomas būtent dėl kūrėjų pažado pasirašyti minėtą sutartį. Šie labai skirtingi regionai galėjo būti suvienyti tik dėl valstybės kūrėjų tolerancijos. Latgala tuo metu ne tik kalbėjo kita kalba, bet turėjo ir visiškai kitokį valdymo mechanizmą. Gyventojų socialinio saugumo lygis šiame regione gerokai nusileido kitiems Latvijos regionams.

Šiandien, XXI amžiaus pradžioje, Latvija yra daugiakonfesinė šalis, kurioje trys didžiausios denominacijos yra liuteronai, katalikai ir stačiatikiai. Iš viso Latvijoje yra apie 170 skirtingų denominacijų ir religinių grupių. Iš didžiausių galime paminėti: sekmininkus, baptistus, metodistus, Septintosios dienos adventistus, musulmonus, budistus, mormonus, Jehovos liudytojus, scientologus, "Krikščionių mokslo" išpažinėjus, Sun Meong Moon'o sekėjus ir kt.

Negatyvus daugelio Latvijos gyventojų požiūris į naujus religinius judėjimus ir kultus, ateinančius iš užsienio, greičiau kyla dėl anksčiau valdžiusių komunistų ateizmo politikos, nei dėl kokio nors specifinio mūsų tautos mentaliteto ar ksenofobijos.

Latvijoje Respublikos Konstitucijos 99 straipsniu Bažnyčia yra dalinai atskirta nuo valstybės:

- vyriausybė ir jos institucijos neturi kontroliuoti gyventojų santykio su religija ir registruoti gyventojų religinės priklausomybės;
- vyriausybė neturi kištis į Bažnyčios (religinių organizacijų) vidaus gyvenimą, jei šios nepažeidžia įstatymų;
- Bažnyčia neturi kištis į valstybės reikalus. Vyriausybė taip pat turi ginti teisėtus Bažnyčios veiksmus.

Latvijos teisės aktuose įtvirtinta nuostata, kad krikščioniškosios doktrinos bus mokoma mokyklose ir jos mokymas finansuojamas iš valstybės biudžeto.

Nepaisant konstitucinės valstybės ir Bažnyčios atskyrimo nuostatos, vienos konfesijos tikybos dėstymas finansuojamas iš valstybės. Šio pranešimo autoriaus įsitikinimu, tokia nuostata prieštarauja Konstitucijai. Tai būtų priimtina, jei Konstitucija būtų nustačiusi, kad valstybė negali nustatyti nacionalinės bažnyčios (taip yra Estijoje, Suomijoje). Jei valstybė yra atskirta nuo Bažnyčios, ji neturi jokios teisės padėti nė vienai konfesijai skleisti savo doktrinos, teikdama galimybę dėstyti valstybinėse ir savivaldybių mokyklose bei finansuoti dėstymą iš biudžeto.

Latvijoje yra administracinės praktikos ir konstitucinio principo neatitikimų:

- yra atvejų, kai savivaldybės prieš suteikdamos religinėms bendruomenėms leidimą rengti viešus renginius, reikalavo kitų (tradicinių) bendruomenių tarpininkavimo;
- prie Teisingumo ministerijos veikia tradicinių religinių organizacijų konfesijų taryba, jos narius skiria vyriausybė.
- vienos denominacijos gali būti registruota tik viena religinė asociacija, nors kai kurių denominacijų egzistuoja keletas religinių junginių.

Autoriaus nuomone, Latvijoje reikėtų atkurti Latvijos pirmosios nepriklausomybės metu taikytą valstybės ir Bažnyčios santykių modelį. Tai reiškia, kad valstybė turi pasirašyti susitarimus su didžiausiomis Bažnyčiomis ir paremti šių susitarimų

vykdymą specifiniais, tik vienai konfesijai skirtais įstatymais. Siūloma įtraukti tokias nuostatas, kaip konkrečios Bažnyčios teises ir pareigas švietimo srityje; su Bažnyčia susijusius mokesčių klausimus; išskirtinių teisių gauti paramą, suteikiant paramos davėjams mokesčių nuolaidas; kapelionų ir išventintų pastorių veiklą; vidinių dvasinių Bažnyčios teismų kompetenciją; bažnyčioms deleguotą teisę registruoti santuokas; Bažnyčių teisę vykdyti religinę veiklą ne kultui skirtuose pastatuose (giesmių festivaliams, procesijoms ir t.t.); dirbančių ar besimokančių religinių asmenų teisę į poilsio dienas religinių švenčių metu (pvz., judėjų tikėjimo ar Septintosios dienos adventistų tikinčiųjų teisė švęsti šeštadienį ir kt).

"V.r.ž." inf.

Chorinis giedojimas bažnyčioje

"Šiaurės Atėnuose" buvo atspausdintas įdomus Zitos Baranauskaitės Daniliauskienės interviu su mišriojo choro "Langas" ir vaikų giedojimo mokyklėlės, jau dešimtmetį gyvuojančios prie Bernardinų bažnyčios, vadove Rita Kraucevičiūte. Kai kurios išsakytos mintys yra labai aktualios ir mūsų Bažnyčiai.

Kodėl pasirinko bažnyčią?

Choras yra viena neatskiriamų bažnyčios dalių. Muzika vystėsi trejopai. Rūmuose buvo puoselėjama orkestrinė muzika, saloninis dainavimas. Buvo keliaujantys muzikantai - iš jų kūrybos atsirado madrigalai. O chorinė, daugiabalsė profesionalioji muzika susiformavo bažnyčioje. Iš vienbalsio grigališkojo choralo išsivystė daugiabalsė polifonija ir t.t.

Choras ir buvo ta pirminė bažnyčios bendruomenė?

Būdavo vargoninkas, o aplink jį susiburdavo linkę giedoti, gabesni bendruomenės nariai. Bachas turėjo našlaičių chorą ir amžinai buvo nepatenkintas, kad tarp jų maža gabių. Tačiau, tai jam netrukdė rašyti genialią muziką. Bachas visiems žinomas ne dėl to, kad dirbo šv.Tomo bažnyčioje Leipcige, o priešingai, ši bažnyčia žinoma visiems dėl to, kad ten dirbo Bachas.

Ar aplink skambant metalui, technomuzikai bažnytinė muzika netampa archaizmu?

Tai, kas laikina, turbūt, niekada nenugalės to, kas amžina. Vaikų skonis yra toks, kokį išugdo aplinka. Paragavę tikros, išliekamąją vertę turinčios muzikos, jie pradeda kitaip vertinti ir iš tiesų labai greitai ir gerai susigauja bei pasirenka. Paskui siūlia kokį lengvesnio žanro kūrinį - jie jau nenori dainuoti.

Ar giedant bažnyčioje nekyla religingumo ir meistriškumo dilema?

Tikras religingumas yra gerai. "Langas" atėjo į bažnyčią kaip paklydusių avelių choras. Per tą laiką, kai esame čia, daug kas pasikeitė - ne vienas atrado, suvokė savo religingumą. Religingumas negali pakenkti giedojimo lygiui. Įprotis giedoti tik sudėtingesnę muziką jau tampa savotiška problema: reikia pagiedoti ką nors paprastesnio - choristai raukosi. Meistriškumas - ne vien sudėtingų kūrinių atlikimas, bet ir gebėjimas prisitaikyti prie situacijos ir daryti tai, kas tuo metu tinka, tik daryti tai labai gerai...

O kokia bažnytinių chorų padėtis kitose šalyse?

Važinėjant ir lankantis įvairiose bažnyčiose, vaizdas susidarė nekoks. Negirdėjau, kad kas giedotų didžiųjų kompozitorių kūrinius. Nors, manau, yra išimčių.

Kitaip tariant, autentiškos muzikos bažnyčiose nebėra?

Kai padavėm paraišką dalyvauti bažnytinių chorų konkurse Pikardoje (Prancūzija) ir atsiuntė privalomąjį kūrinį, už galvos susiėmiau - koks saviveiklinis bažnytinis choras gali tokį įveikti? Tad gal yra ir labai stiprių bažnytinių chorų. Kita vertus, Ispanijoje per princo tuoktuves bažnyčioje, buvo uždrausta giedoti F.Šuberto "Ave Marija", nes tai neva ne bažnytinis kūrinys... Visokių keistenybių pasitaiko. Manau, tai priklauso nuo kunigų išprusimo. Po II Vatikano Susirinkimo, kur buvo pasakyta, kad giedoti

turi bendruomenė ir tik gimtąja kalba, lyg ir buvo nubraukta visa, kas per šimtmečius gimė pačioje Bažnyčioje ir jai buvo sukurta. Galima suprasti norą, kad giedotų visi besimeldžiantieji ir suprastų, ką gieda, bet kaip tai įgyvendinti, nebuvo nuspręsta. Norėtusi pridurti: tą, ką nuspėdė Romos katalikų Bažnyčia dabar, protestantai įgyvendino dar 16 amžiuje - gieda visa bendruomenė ir tik gimtąja kalba! Katalikams prireikė 4 amžių, kad suprastų, jog bažnyčioje būtinas bendruomeninis giedojimas, juk sakoma: kas gieda - du kartus meldžiasi. O choras reikalingas tam, kad pakeltų bendruomenės giedojimo lygį. Naujas, sudėtingesnes giesmes iš pradžių išmoksta choras, po to mokoma bendruomenė. Choras sudėtingas, didelius kūrinus atlieka per šventines, iškilmingas pamaldas. Taip buvo mūsų, evangeliškos, bažnyčiose. Tikėjimės, taip bus pas mus ir ateityje: ne tik Vilniaus bažnyčion sugrįš choras, bet ir visose reformatų bažnyčiose susiburs chorai, pajėgus atlikti sudėtingus žinomų protestantų kompozitorių kūrinius.

"V.r.ž." inf.

Išėję Amžinybėn

GAVĖNAI - ŠILĖNAI - KAIRĖNAI

Mano Mamytės Matildės Karosienės kelias, kuri aš kaip dukra atsimenu, yra Gavėnai - Šilėnai - Kairėnai. Kelias, kurį labiausiai galiu paliudyti. Į Gavėnus Ji atitekėjo iš Štakirių kaimo 1943 metais, per patį karą. Ilgai galvojusi ir abėjojusi Ji vis dėlto, brolių kalbinama, ryžosi eiti už Jono Karoso, "perpus už ją vyresnio", už savanorio, pasiėmusio žemės ir apsisprendusio statyti namus bei puoselėti ūkį. Tas 22 metų amžiaus skirtumas buvo jaučiamas iki pat tėvelio mirties. Paprasčiausiai mano mamytė po to ilgai našlavo.

Darbai, kurie Jai kliuvo, buvo sunkūs. Ji 20 metų melžė kolūkio karves Gavėnų fermoje. Keldavosi apie 3 valandą visais metų laikais. Yra buvę vasaros naktų, kai išvis nepriguldavo. Šienas, uogos, ruoša. Tėvelis buvo žmonių žmogus, nors vadinosi sanitaru. Toks visiems reikalingas vietinės reikšmės medikas, gydęs arklius, karves, veršelius, paršelius, vištas ir jų savininkus. Apsišvietęs žmogus, amžinai, kaip sakydavo Mamytė, įlindęs į knygas.

Ką Ji matė gražaus tarp nesibaigiančių darbų ir nepagydomos, visą amžių kamavusios, tai paūmėjančios, tai kiek aprimstančios ligos? Matė tai, kuo mokėjo džiaugtis. Nepraleisdavo radijo vaidinimų, linksmų televizijos laidų. Galėjo viena ir ne viena dainuoti ir dainuoti. Ji iš pirmos dienos pamilo ir perprato Vilnių, jo parduotuvių eiles, kuriose buvo tokia sava, kad nardė kaip žuvis vandenyje. Išsinešdavo į sostinę visą savo pensiją ir grįždavo kaip kupranugaris. Jei būtų sakę, kad be to ar ano buvo galima išsiversti, Ji nebūtų patikėjusi. "Kėpgi neraiks? Šitėp sunk viską gaut? A kas gi kits gaus, kad ne ašė?". Informacijos: kas, kur, kada, su kuo Ji turėjo daugiau už mus visus kartu paėmus.

Mylėjo gydytojus, gerbė juos, nuoširdžiai jų klausė. Tai, ką Ji iškentėjo kaip ligonė ir pacientė, sunku apsaityti. Tiek operacijų, dvi vadinamosios ekstra. Du kartus jau buvo pasibeldus į aną pasaulį, o iš tiesų trečiąją kartą išėjo labai ramiai ir tyliai. Dabar Ji guli tarp Vilniaus krašto pušų ramiose kaip sąžinė Kairėnų kapinėse, Jos kaimynės - po vieną dienele pasaulyje tepabuvusios dvi mergytės, dvylikametė Nadenka, kurios kapelį paprastai puošia meškiukai, visai šalia ir Mamytės mylimas kaimynas Liutauras, netikėtai anksti ten atgulęs.

Mamytė buvo siuvėja, audėja, mezgėja. Viską darė atidžiai, ne bet kaip. Jos pirštines ir rankšluosčius drąsiai būtų galima nešti į parodas.

Iš beveik 84 pragyventų metų galima padaryti daug išvadų. Mamytės brolelis dvynys Petras Pelanis tebesaugo sodybą Štakiriuose, o Ji pati turbūt mato, kaip artimieji

važiuoja ratu lankydami biržietiškašias Melaišių, Iškonių, Dirvonakių, Mikeliškių kapines, o tie, kurie jau daug dešimtmečių Vilniuje, pasiteiravę Jos valios, prirašo prie amžinybės vietų ir Kairėnus.

Prisiminimai liudija daug mielajai Mamytei skirtų pačių tyriausių jausmų, o skaičiai trumpai pasako, kad nuo 1921 metų vasario 9 dienos iki 2004 metų gruodžio 6 dienos šiame pasaulyje gyveno Matildė Karosienė.

Alma Karosaitė

Informacija

Kovo 2 d. Mokslų Akademijos Mažojoje salėje paskaitą "Lietuva ir jūra" skaitė VU Hidrologijos ir klimatologijos katedros prof. Rimantas Žaromskis - reformatės Olgos Petrauskaitės sūnus.

Kovo 4 d. Vilniaus ev. liuteronų bažnyčioje, kaip ir kiekvienais metais, pirmąjį kovo mėn. penktadienį, vilnietės paminėjo Pasaulinę moterų Maldos dieną. Šį kartą buvo meldžiamasi už kaimyninės Lenkijos moteris.

Kovo 4-6 d.d. LBSD suorganizuotuose vaikų vasaros stovyklų vadovų kursuose gausus būrys jaunųjų reformatų iš Biržų ir Vilniaus parapijų - potencialūs vasaros stovyklų vadovai - išklausė mokymo, kaip sudominti vaikus atsiversti knygų Knygą Bibliją, dvasiškai tobulėti patiems ir vesti Dievo taku vaikus.

Kovo 11 d. Vilniaus ev. reformatų bažnyčia vėl buvo virtusi Kronikos kino teatru: joje ištisą dieną buvo demonstruojami Lietuvos kino studijos sukurti dokumentiniai filmai apie kovas dėl Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo ir jos įtvirtinimo. Nuo sausio 16 d. Vilniaus reformatų bažnyčia buvo uždaryta remontui. Prieš pat Nepriklausomybės atkūrimo šventę užrašas "Remontas" nuo durų nuimtas.

Kovo 13d. - įvyko Šeškinės, Pašilaičių, Fabijoniškių, Pilaitės seniūnijos susirinkimas. Į parapijos tarybą išrinktos Dalija Gudliauskienė, Rita Januševičiūtė, Kristina Šernaitė.

Kovo 20d. - įvyko Karoliniškių, Viršuliškių, Lazdynų seniūnijos susirinkimas. Į parapijos tarybą išrinktos seniūnė Danguolė Juršienė, pavaduotoja Otilija Vaitkevičienė, į tarybą Irena Petrylienė.

Balandžio 3 d. pakartotinai šaukiamas Kalvarijų, Žirmūnų, Baltupių seniūnijos susirinkimas.

Balandžio 10 d. pakartotinai šaukiamas Antakalnio seniūnijos susirinkimas. Prieš 550 metų, 1455 m. balandžio 14 d., pirmą kartą istoriniuose šaltiniuose paminėtas Biržų vardas. Dokumento originalas saugomas Varšuvos Senųjų aktų archyve, kopiją turi "Sėlos" muziejus. Biržai kaip miestas buvo įteisinti 1589 metais gavus Magdeburgo teises.

"Žinių radijas" (Vilniuje FM 97,3 Mhz) darbo dienomis nuo 20.20 val. transliuoja radijo laidas "**Kelionė Biblijos puslapiams**" ir sekmadieniais 16.00 val. - "Prisilietimas".

Pasikeitė gen. superintendente kun. Rimo Mikalausko el. pašto adresas: birzai@ref.lt
Dabar visi dvasininkai ir LERB Unitas Lithuaniae Sinodo Konsistorijos darbuotojai turės vieningą el. pašto adresą.

Laiškus redakcijai galite rašyti Laisvės pr. 55-10 LT 07190, Vilnius, Dalija Gudliauskienė

Parengė Dalija Gudliauskienė, el. paštas: dalija@mail.lt tel. 2429118

Korektorė Dalia Pronskietytė, tel. 2137444

Maketavo Rasa Mikalajūnienė